

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ข้อมูล ณ วันที่ 17 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2568

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางละอองดาว ปะทะโน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ 34/1 หมู่ที่ 7 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

โทรศัพท์ 082-1373588 Facebook tum Patano Line 082-1373588

เกิด พ.ศ. 2510 ปัจจุบันอายุ 58 ปี

4. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

5. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา โรงเรียนพุทไธสง

คณะ/สาขาวิชา.....-

6. อาชีพปัจจุบัน

☐ 6.1 ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ 6.2 ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

7. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร 160,000 บาท/ปี

8. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. 2567

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. สินค้าหลัก ข้าว

2. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน 1 แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แปลงเรียนรู้การลดต้นทุนผลิตข้าว

3. ฐานเรียนรู้ จำนวน 7 ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การลดต้นทุนผลิตข้าว

- ฐาน

- ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตสารชีวภัณฑ์

- ฐาน

- ฐาน

4. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย

4.1 หลักสูตรหลัก จำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- การจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM)
- การผลิตใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

4.2 หลักสูตรบังคับ จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง/ทฤษฎีใหม่
- การผลิตพืชปลอดภัยและมาตรฐานสินค้าเกษตร

4.3 หลักสูตรเสริม จำนวน 1 หลักสูตร ประกอบด้วย

- การทำบัญชีครัวเรือน

4.4 หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิตข้าว

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าวของเกษตรกรให้น้อยลง เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น การใช้เมล็ดพันธุ์ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยไม่กระทบต่อคุณภาพและปริมาณผลผลิต สร้างองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรในชุมชน

เนื้อหา

1. วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตข้าว
2. การจัดการเมล็ดพันธุ์
3. การจัดการดินและปุ๋ย
4. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
5. การใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยี
6. การตลาดและการรวมกลุ่ม

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

1. บรรยายถ่ายทอดความรู้พื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ต้นทุน การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ โดยใช้สื่อประกอบ เช่น Power Point, วิดีโอ
2. การฝึกปฏิบัติ การผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ให้สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ตามแนวทางการถอดบทเรียนฯ ดังนี้ 1) จัดทำและส่งไฟล์แบบรายงานแผนการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก 2) จัดทำ

และส่งไฟล์แบบรายงานผลการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ที่บันทึกในรูปแบบ Word และ Pdf

โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน การถอดบทเรียนผ่านการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับจังหวัด ได้กำหนดแผนการดำเนินงานและการสรุปผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างเป็นระบบ ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานระดับอำเภอ นำเสนอแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ผ่านการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ เพื่อวางแผนการดำเนินงานการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ประจำปี 2568 กำหนดหลักสูตรและฐานเรียนรู้

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอหนองไผ่ จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ 2568 ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางอรรณพ นามะโน สืบคำหลัก ข้าว จุดเด่น การลดต้นทุนการผลิต													
กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ค.ศ.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68
1. การเตรียมการ													
- นำข้อมูลจากเอกสารงาน ศพก. มาวิเคราะห์ด้วย													
- นำตัวชี้วัด มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์													
2. การพัฒนาพื้นที่ของ ศพก.													
2.1 การปรับปรุงฐานเรียนรู้													
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิต	1	ฐาน											
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง คู่มือเกษตรกรรายตัว	1	ฐาน											
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง เกษตรกรรายตัวรายตัว	1	ฐาน											
2.2 การปรับปรุงแปลงเรียนรู้													
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิต	1	ไร่											
- จัดทำคู่มือเกษตรกรรายตัว													
- จัดทำคู่มือเกษตรกรรายตัวรายตัว													
2.3 การปรับปรุงพื้นที่เรียนรู้													
- จัดทำคู่มือเกษตรกรรายตัวรายตัว													
- จัดทำคู่มือเกษตรกรรายตัวรายตัว													
2.4 พัฒนาระบบฐานเรียนรู้													
- จัดทำคู่มือเกษตรกรรายตัวรายตัว													
- จัดทำคู่มือเกษตรกรรายตัวรายตัว													
2.5 พัฒนาระบบฐานเรียนรู้													
- นำข้อมูลจากเอกสารงาน ศพก.	4	ครั้ง											
- นำข้อมูลจากเอกสารงาน ศพก.													
3. การติดตามและประเมินผล													
- การติดตามและประเมินผล													
- การติดตามและประเมินผล													
4. การประเมินผล													
- นำข้อมูลจากเอกสารงาน ศพก.	3	ครั้ง											
- นำข้อมูลจากเอกสารงาน ศพก.													
5. พัฒนาระบบฐานเรียนรู้													
- การพัฒนาฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิต													
- การพัฒนาฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิต													
6. ติดตามและประเมินผล													
- การติดตามและประเมินผล													
- การติดตามและประเมินผล													
สรุปผลการดำเนินงาน													

ส
ก
1.
ศพ

1) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตร เนื่องจากการทำการเกษตรแบบเดิมมีต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ และสภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง จึงต้องปรับวิธีการผลิต โดยการใช้ความรู้และนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ เพื่อให้การทำการเกษตรมีความยั่งยืน

2) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ หนี้สิน ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ การพึ่งพาตลาดและปัจจัยอื่นๆ จากภายนอกชุมชน ซึ่งควบคุมไม่ได้

๒. ความท้าทาย การปรับเปลี่ยนจากการทำหารเกษตรเชิงเดี่ยว เป็นเกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัยไร้สารพิษ และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามนโยบายของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มุ่งเน้นและพัฒนาไปสู่การเป็นจังหวัดท่องเที่ยว

1.2 รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

1) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

เกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเกษตรกรต้นแบบ การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งในการผลิตข้าวเกษตรต้นแบบเองมีการวางแผนการลดต้นทุน ด้วยการไ้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตรา 15 กิโลกรัมต่อไร่ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต ส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราในนาข้าว และมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

2) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ปรับเปลี่ยนด้วยการวิเคราะห์ดินเพื่อใช้ปุ๋ยให้ตรงกับความต้องการของข้าว และลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วม ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตรา 15 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อลดความหนาแน่นของต้นข้าว และยังช่วยป้องกันการเกิดโรค ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราในนาข้าว และมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

3) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

1. หลังฤดูการเก็บเกี่ยวเกษตรกรต้นแบบ จะปรับปรุงบำรุงดินก่อนการเริ่มฤดูกาลผลิตใหม่ ด้วยวิธีการไถกลบตอซังข้าว เป็นวิธีที่เพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน เพิ่มธาตุอาหารโดยเฉพาะไนโตรเจนที่มีอยู่ในฟางข้าว ทำให้ระบบนิเวศในดินสมดุล

2. เลือกใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพ การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต เนื่องจากต้นข้าวจากเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี จะแข็งแรง เติบโตเร็ว ต้านทานโรคและศัตรูพืช

3. ใช้เมล็ดพันธุ์ 15 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปริมาณที่เหมาะสม ช่วยลดต้นทุน ต้นกล้าแข็งแรง แตกกอดี ช่วยลดโรคและแมลง สะดวกต่อการจัดการ

4. การตรวจตัดข้าวปน เป็นวิธีการกำจัดต้นข้าวที่เกิดจากเมล็ดพันธุ์ข้าวอื่นๆ ที่ปนมากับเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ปลูก วิธีการตรวจตัดข้าวปนจะลงตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบว่ามีความปนกัน จะต้องตัดข้าวที่ปนนั้นออกทั้งต้นหรือทั้งกอถ้าข้าวแตกกอแล้ว การตัดข้าวปนให้ตัดถึงโคนต้นหรือใช้วิธีถอน ทั้งกอ ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจข้าวปนต้องลงตรวจตัดข้าวปน 4-5 ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว ระยะกล้า ดูความแตกต่างของสีใบ ความสูงหรือดูการเป็นโรคของข้าว ระยะแตกกอดูความแตกต่างของความสูง สีของต้น และข้าวแดง ระยะออกดอกดูเวลาออกดอกก่อนหรือหลังเปรียบเทียบกับพันธุ์ข้าวหลักที่ปลูก ดูสีของรวงที่ต่างออกไป ความสูงที่ต่างจากข้าวที่ปลูกรวมทั้งทรงกอที่ต่างกันระยะโน้มรวงดูสีของเมล็ด ดูหาง รวมทั้งลักษณะของเมล็ดและรวงข้าวที่ต่างกันระยะก่อนเก็บเกี่ยวตรวจดูต้นข้าวที่มีลักษณะแตกต่างออกไป อีกครั้งก่อนเก็บเกี่ยว

5. การเก็บเกี่ยวข้าวให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพ การเก็บเกี่ยวข้าวในระยะที่เมล็ดข้าวสุกเหลืองเกือบทั้งรวง ประมาณร้อยละ 80 หรือเก็บเกี่ยวหลังข้าวออกดอกแล้ว 25 ถึง 35 วัน ถ้าเก็บเกี่ยวข้าวช้าเกินไป จะทำให้รวงหัก และเมล็ดร่วงเสียหาย

6. การรักษาคุณภาพข้าว การลดความชื้นของเมล็ดข้าวด้วยการตากลาน มีข้อควรปฏิบัติ คือ ทำความสะอาดลานตาก ความหนาของกองข้าวที่ตากควรหนาประมาณ 5 – 10 ซม. การตากหนาเกินไปจะทำให้การระบายอากาศไม่ดี ข้าวแห้งช้า การตากบางเกินไป ทำให้อุณหภูมิข้าวสูงมีผลต่อความงอกของข้าวได้ ระหว่างการตากควรหมั่นกลับกองข้าวทุกๆ 2 ชั่วโมงหรือวันละ 4 ครั้ง เพื่อให้ลดความชื้นได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ มีวัสดุคลุมกองข้าวในเวลากลางคืนเพื่อป้องกันน้ำค้างหรือฝนระยะเวลาในการตากข้าว ขึ้นอยู่กับความชื้นเริ่มต้น ความหนาบางของข้าวขณะตากและความบ่อยครั้งในการกลับ หากความชื้นลดลงเหลือประมาณ 12 – 14 % จึงหยุดตาก

2. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

2.1 สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

1) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 2 ชนิด ประกอบด้วย

1.1) ข้าว พันธุ์ปลูกจำนวน	6	ไร่
1.2) มะพร้าว พันธุ์ปลูกจำนวน	1	ไร่
1.3) มะม่วง พันธุ์ปลูกจำนวน	2	ไร่
1.4) พืชผัก พันธุ์ปลูกจำนวน	1	งาน

2) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 1 ชนิด ประกอบด้วย

2.1) เลี้ยงปลา	จำนวน	10,000 (ตัว)

3) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 2 ชนิด ประกอบด้วย

3.1) เลี้ยงวัว	จำนวน	18 (ตัว)
3.2) เลี้ยงกระบือ	จำนวน	9 (ตัว)

4) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 1 ชนิด ประกอบด้วย

-

2.2 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

1) สินค้า เมล็ดพันธุ์ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

1.1) ค่าไถ	เป็นเงิน 400	บาท/ไร่
1.2) เมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน 375	บาท/ไร่
1.3) ปุ๋ย	เป็นเงิน 500	บาท/ไร่
1.4) เก็บเกี่ยว	เป็นเงิน 600	บาท/ไร่
1.5) ขนส่ง	เป็นเงิน 150	บาท/ไร่
1.6) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน 100	บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต 2,125 บาท/ไร่

รายได้ 4,800 บาท/ไร่

2.3 รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- 1) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน
- 2) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์
- 3) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....
เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน
- 4) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -ขายข้าว และปศุสัตว์ (โค/กระบือ)
เฉลี่ยรายได้ปีละ 160,000 บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

- 1) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง ได้พัฒนาทักษะความรู้ และประสบการณ์ด้านการเกษตร มีความสุข มีความมั่นคง มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีความยั่งยืนทางอาชีพ
- 2) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น เป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่น แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ให้เกษตรกรรายอื่นสามารถนำแนวทางหรือเทคโนโลยีไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง สามารถสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรที่สนใจได้
- 3) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน เกิดการสร้างเครือข่ายในชุมชน เรื่องความรู้ ผลผลิตทางการเกษตร การแปรรูปต่าง ๆ การรักษาสงแวดล้อมในชุมชน เช่น การไม่เผาฟาง การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

3.1 เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสงแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

1. การจัดการพื้นที่ ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสม (Zoning) วิเคราะห์สภาพพื้นที่/สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืช
2. ส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐาน GAP /อินทรีย์
3. การบริหารจัดการ/เทคโนโลยี
4. การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทำปุ๋ยหมัก/ไถกลบตอซัง การเพาะเห็ดฟางโดยใช้ฟางข้าว ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดิน ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

3.2 ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการไถกลบฟางข้าวหลังเก็บเกี่ยวเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากฟางข้าวและตอซังเป็นวัสดุที่ย่อยสลายได้ง่าย และมีปริมาณอินทรีย์วัตถุมากในพื้นที่นา ๑ ไร่ หากมีการไถกลบฟางข้าวจะได้ปริมาณอินทรีย์วัตถุประมาณ ๘๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม
- 2) การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ไม่ทำลายสังแวดล้อมในการทำการผลิตพืชและทำกิจกรรมทางด้านการเกษตร เกษตรกรมีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนทำการผลิต และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

4. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

4.1 ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

4.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ที่ดินที่เหมาะสมในการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 92,644 ไร่ เกษตร 6,366 ราย ซึ่งผลผลิตข้าวแต่ละปีของอำเภอ นาโพธิ์ สูงกว่า 37,000 ตัน เมื่อผลผลิตล้นตลาด ประกอบกับคุณภาพผลผลิตไม่ดี ไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และส่งผลให้ราคาผลผลิตตกต่ำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ตรงตามความต้องการของตลาดลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าผลผลิต เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอย่างยั่งยืน

4.1.2 การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก.จะมีฐานเรียนรู้ต่างๆให้เกษตรกรทั่วไปเข้าไปเรียนรู้แล้วยังเป็นสถานที่จัดการอบรม/ประชุมของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานภาคีต่างๆ ได้แก่สำนักงานเกษตรอำเภอ นาโพธิ์ ให้ความรู้แก่เกษตรกรเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการเกษตร และภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ สามารถนำเทคโนโลยี นวัตกรรมไปใช้ในกระบวนการผลิต ช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ให้บริการด้านการเกษตร ตามภารกิจแก่เกษตรกรในพื้นที่ ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการเกษตรใหม่ ๆ ให้เกษตรกรมีความพร้อมต่อการเริ่มต้นการผลิตในปีการเพาะปลูกใหม่ เชื่อมโยงองค์ความรู้กับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และส่งเสริมการใช้โมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียนสีเขียว (BCG Model) ให้เกิดเป็นต้นแบบและเกิดผลสำเร็จในระดับชุมชน

4.1.3 การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเกษตรกรการประชาสัมพันธ์ และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่

4.1.4 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ผ่านการประชุม คณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ และทางไลน์กลุ่ม เครือข่ายแปลงใหญ่ & ศพก. อำเภอ นาโพธิ์ ให้บริการด้านวิชาการผ่านการฝึกอบรม และ ทาง Line ,Facebook

4.1.5 การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายผลจะเป็นการศึกษาดูงานในพื้นที่ เรียนรู้สู่การปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง มาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรจะสนใจการปลูกไผ่บงหวานเพชรน้ำผึ้ง โดยมีเกษตรกรมาซื้อพันธุ์ไผ่ถึงแปลง และซื้อผ่านช่องทางออนไลน์

พื้นที่

4.1.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานใน

การดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอนาโพธิ์ คณะกรรมการแปลงใหญ่ระดับอำเภอ บูรณาการการทำงานและให้ความรู้ ซึ่งผลสำเร็จจากการบูรณาการการทำงานร่วมกันของ คณะกรรมการต่างๆ และหน่วยงานภาคี ส่งผลให้ ศพก. มีการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีความ เข้มแข็ง และเห็นผลเป็นรูปธรรม สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

4.1.7 บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

1. ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้านศพก. ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่งเสริม และพัฒนาการให้บริการของเครือข่าย ศพก.
2. มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงานของ ศพก. ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาจรวมถึงการจัดกิจกรรม การอบรม การศึกษาดูงาน และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ
3. ประธานตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกรและ ศพก. ที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่ามีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. ประธานมีหน้าที่ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. แต่ละแห่งตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และคัดเลือก ศพก. ที่มีผลการดำเนินงานดีเด่นเพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นขวัญกำลังใจ
5. มีบทบาทในการให้คำแนะนำและปรึกษาแก่เกษตรกรในการพัฒนา ศพก. เช่น การปรับปรุงเทคนิคการผลิต การจัดการฟาร์ม การตลาด และการบริหารจัดการ
6. รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนา ศพก. เช่น การจัดประชุมเครือข่ายคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ เพื่อพัฒนาขับเคลื่อนวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม ศพก. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน การจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านต่างๆ เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการศัตรูพืช หรือการตลาดออนไลน์ การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4.2

3) เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่

4) สามารถแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กับเกษตรกรในชุมชน

4.2.2 ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

1) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาโพธิ์ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความเสียสละในการดำเนินกิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่กันทำงานที่ชัดเจน มีการประเมินผลการดำเนินงานและนำผลมาวางเป็นแนวทางในการดำเนินการในปีต่อไป มีกฎเกณฑ์ในการแบ่งผลประโยชน์ของสมาชิกที่ชัดเจนและไม่มุ่งหวังผลประโยชน์เพียงอย่างเดียว หากแต่มีการพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆ กัน

2) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน พัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ

5. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ชื่อสัตย์ รักผิดชอบ เรียนรู้ เสียสละเพื่อส่วนรวม

ส่วนที่ 4 ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

1. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นายปฐมพงษ์ โนนไธสง เกษตรอำเภอนาโพธิ์
- นายวุฒินันท์ ประทุมคำ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

2. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- 2.1 การสัมภาษณ์
- 2.2 การเล่าประสบการณ์
- 2.3 การสังเกตการณ์

2.4 การรวบรวมข้อมูลจาก Facebook

3. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑. หัวข้อคำอ่านแล้วเข้าใจยาก ควรมีการอธิบายความเพิ่มเติม หรือยกตัวอย่าง